

Alles wèl: 't lot in den kerkbuil – J.J. Cremer

'Z' is met 'en elm 'ebore, zeg ik maer; 't eluk eeft 'r altajd meé eweest, van jongs afaen. Altajd had Pleun 'en faveurtje; voor drie jaer 't geval met de keuningin - dat God 'r zegene - toen ze voor niemendal twee rijksdaelders opstreek, kwaesie omdat ze 'en neusdoek had operaept. Ik zeg maer: de eene mens is de andere niet. Zie, Pleun is toch geen aer beter dan ikke of jaij; en ikke baij voorbeeld: altajd 't kind van de rekening: teugenwind, nies as teugenwind.'(1)

'Daer niet van,' klonk het antwoord der visschersvrouw, tot wie Saartje Mogchel het woord had gericht toen ze beiden met haar vischmanden ruim met hout en kruidenierswaren gevuld, uit stad naar 'Schevelinge' terugkeerden. 'Daer niet van, maer, toen Pleun van onze keuningin die doeseur kreeg, liep ze op 't laes, en dáerom zieje, maer niet om den neusdoek.'

'Dat raekt niet,' hervatte vrouw Mogchel: 'ik zeg maer van 't geluk dat 'r dient; ikke en jaij we zaijn ook menigmael op 't laes eweest, maer we zaegde de keuningin krek zoo min as d'r cente. Z' is met 'en elm 'ebore, zeg ik je! Nou die groote praijs uit de loteraij! wel mens, 'en mens zou er kippenvel van kraijge; ik bestierf om 't art toen 'k 't oorde.'

'Meer as meer!' klonk het aan Saartje's zijde.

'Drie duijzend gulde!' hernam vrouw Mogchel: 'je zel raeis zien wat ze d'r vinne zel roere: 'k wed dat ze in de straet zel 'uren, met schilpe uijtstalle en koffie zette, jaou en ik van 's-gelaijke zel ze de rug toedraeije; let 'r raeis op!'

'Drie duijzend gulde! wel van geweld!' zuchtte de tweede visschersvrouw, en ze kneep even de oogen dicht, waarschijnlijk om zich zoo'n monstersom eens levendig voor den geest te halen.

'Pleun is 'en elder waijf,' zei ze een oogenblik later: 'oppassend en goed voor d'r schaepies; as ik het één zou gunne dan is het aan 'aer.'

'Wel afgeraezend!' riep Saar: 'elder! oppassend! Ik stae d'r

Over dit hoofdstuk/artikel

DATUMS

maart 1857

(1)

Scheveningsche tongval.

[p. 19]

zoo goed as de beste; ze was 'en fadzige meid, dat was ze; maer wie de pink in stuur oudt is Taijs; jae, zieje, met zoo'n man kan je kabeljauw vange. Had m'n vaêr niet 'en piek an Taijs ehad, dan was ie om majjn ekomme, maer nou, wat eb ik voor 'en joris 'en spiering! altajjd achteran; dat zet je achteruit, oor; 't is wel ongelukkig as je zoo'n man treft, en je alles in de wêreld teuge loopt.'

'Me dunkt dat je Aei d'r weze kan,' merkte vrouw Mogchel's gezellin aan: 'aij vaert zoo knap as Taijs; altajjd bekwaem: veêrdig d'r baij, en goed voor je schaepies.'

'Goed! jae, goed!' riep Saar met de vingers knippende: "'t is 'm te veul dat ie 't vuur stookt of 'en trek an de wieg doet. Zien werken dát kan ie.....'

'Maer aij is toch.....' merkte de andere aan, doch vervolgen kon ze niet, want vrouw Mogchel viel met een woordenvloed in, die niet werd gestuit aler men de woonplaats bereikt had. In de levendigste kleuren werd door haar geschilderd, hoe zij - vrouw Mogchel - den onvolmaaktsten man van de wereld gehuwd, en de schreeuwerigste, onhandigste kinderen van de wereld gebaard had; hoe zij - vrouw Mogchel - in den volsten zin van 't woord, de handigste, knapste en verdienstelijkste visschersvrouw was die aan 't strand zou te vinden zijn; hoe zij evenzeer de beklagenswaardigste en ongelukkigste mocht genoemd worden, wie alles tegenliep, die nooit een faveurtje had, en die iedereen gelukkig zag, zonder zelve met den besten wil en de meeste zorg gelukkig te zijn.

't Was een warme Juli-avond. Mogchel's kleine woning stond hoog in 't duin, en was de meest afgelegene van al de woningen tot de gemeente behorende.

Zoeven was de visscher uit zee gekomen. Klazientje had ie bij 't kleintje thuis gevonden; moeder was nog niet uit stad terug geweest, en de twee andere meisjes waren op de naaischool.

Arie Mogchel had honger. Een paar sneden brood verkwikten hem zeer. En toen, toen stak hij een pijpje op; streek Sientje met zijn vereelte hand onder de kin; zei, dat ze best had opgepast; nam den kleinen Arie, zijn petekind, zijn 'eenigste jongen', uit het kribje, en ging er mee naar buiten, want de lucht, zei Arie, was toch maer alles, de lucht was 't element voor de mens, precies as 't waeter voor de visch'! Kou of warmte, daar had Arie geen weet van; 's-winters voor zijn part kon het vriezen een steen dik ijs, en 's-zomers mocht de zon het duinzand stoven en de zee doen koken, Arie droeg altijd de boezeroen, den baaien broek, en aan boord den zuidwester.

[p. 20]

Met zijn jongske op den arm stond Arie naar zee te kijken. 'Kaijk Aei, mijn artlap,' sprak de vader tot het kind van veertien maanden, dat de oogjes voor de sterke lucht moest sluiten: 'Jaij zel m'n trots weze as je merg in de botten ebt. Met je vaêr op zee, jochgie! God zal 't geven:

Oepsaesae! tralaelae!

Dobbren op de baeren,

Volle pinken brengt ie thuis,

Die geen moed laet vaeren.

Oepsaesae! tralaelae!

Die de zee wil bouwen

En de netten vol wil zien,

Moet z'n roer goed ouwen.

Oepsaesae! tralaelae!

Vaêren in 'en pinkie;

Vaêren met je God in 't oog;

Doe je 't niet dan zink ie.

Oepsaesae! tralaelae!

't Leven is 'n raeisie

Stuur ik recht, 'k zing Boven eens,

Op een mooier waijsie.

Lustig en helder had Arie zijn liedje gezongen, en zijn jongske erbij rondgezwierd dat het kind, louter van pret, duidelijk 'ae, ae' gekraaid had. Of het liedje onberispelijk van vorm, en of het 'waijsie' wat erg dreunerig was, daaraan stoorde zich Arie niet; eens zou hij Boven wel op een mooier waijsie zingen, dat geloofde hij zeker, want hij gevoelde het diep, om zéker aan te landen, 'moes ie met den Heere uytzaeile en binneloop; aen taefel zitte en opstaen: maer niet te kaijk, - in 't art! vast! as 'en graet in 'en walvisch.'

Ternauwernood had het heete duinzand den laatsten klank van Arie's liedje gesmoord, of een vermoeid gehê!! trof zijn ooren, en zich naar die zijde wendende, zag hij zijn Saar het mulle pad op, en naar hem toekomen.

'Wel afgeraezend, wat 'en sjouw!' riep de naderende echtgenoot reeds van verre: 't is om te bezwijkje. Is dat wone phu! je most liever baij Teraeide(1) 'ure; geen droge draed an me laiijf oorje.'

'Dag Saer!' klonk het uit Arie's mond: 'kom maer ier maedilief, ier ebbie 'en tochgje. Kaijk m'n klaine mol 'raeis an; aij lonkt je al teuge;' en haar het jongske toestekende gaf hij haar

(1)

Terheide

[p. 21]

tegelijk een zoen op de welgevormde lippen; dat noemde Arie 'en golfslag. - Saar was lang niet leelijk; twee en dertig: vier kinders; drie duim kleiner dan hij: 'en knap stuk vrouwmensch!

'Kom, laet me toch,' zuchtte vrouw Mogchel, haar echtgenoot met den elleboog afwerende, terwijl ze eerst de mand van haar hoofd zette, en toen de muts van het jongske meer op zijn voorhoofdje trekkende: 'Jaij staet 'r maer makkelijk baij, hê! en 't klaein te versjokse, kaijk die boel me 'raeis zitte! Kaijk as 'en gek! kaijk die band ook al los! Och, bleef je d'r af met je vingers! - Nies doen: 'k ben ier eeuwig de slaef!'

Arie keek waarlijk een weinig beteuterd, maar hij kende dat liedje, en zei een oogenblik later: 'Kom, gae d'r maer zitte. Ben je zoo warm Saer?'

'Je most me vraege of ik 't koud eb;' bromde vrouw Mogchel; greep den kleinen Arie van vader's arm af dat het kind ervan schreeuwde; viel met een onaangenaam 'och!' op een houtblok neder dat vóór de hut tot zitbank diende; zette het jongske overeind; liet geen speld op haar plaats en geen bandje onverbonden, terwijl ze gedurig verzuchtingen deed hooren als: "t Is ier eeuwig tobbe! Ik kan voor alles zorge! Altaijd alles verkeerd!' en wat dies meer zij, totdat ze eindelijk het kind op haar schoot liet zakken - 't wicht was er zichtbaar dof van geworden - zich met den schoudermantel 't zweet van 't aangezicht droogde, en met een afgewend gelaat in 't duin ging staren.

Arie had zich middelerwijl half staande, half op een vischmand gezeten, nabij haar geplaatst. 't Was zoo'n knap waijf, en vroeger zoo'n aerdige maeid 'eweest - maer.... sints de kinders over den vloer waere, was ze naevenant meer aijzig en kwaed van memeur geworde, en, Aei had er o zoo'n weet van, maer gebetere..... dat kon ie 't niet.

'Dat je 't warm ebt Saer, dat begriijp ik vaerdig, maer maeid, waerom je mantel ook meêepakt?' zei Arie: "t is 'r te warm voor.'

'Wel hemel bewaere!' riep de echtgenoot driftig: 'zel je nooit 'raeis opouwe met me de les te leze? Dan 'eb ie dit, en dan wat aêrs; kon ik 't elpe dat baij 't uijtgaen de rege met bakke uijt de lucht wier 'egote? Nog pas 'en vaijf minute ver, wier 't klaêr, 'en 'k eb 'ezwoegd mit 't ding - d'r was 'r geen een in de stad die 't baij zich ad, maer zieje, Saer Mogchel is 'r altaijd goed enog voor. Phu wat 'en hitte!' en ze wierp den mantel van haar schouders.

Arie zag het wrevelde vrouwtje nog een wijle stilzwijgend aan; trok van geweld aan zijn pijpje; maar het vuur was eruit..... Zou 't zoo ook met de liefde in 't hart kunnen gaan? Arie ging naar binnen, hij wou nog 's opsteken.

'Aei!' klonk het hem achterna.

'Zaei je wat Saer?' vroeg Mogchel.

[p. 22]

'Jae,' was Saartje's antwoord: 'Je ebt zeker van Pleun 'ehoord, en zie, dat kan me raezend maeke.'

Arie trok de schouders op en zette een gezicht dat duidelijk te kennen gaf, dat hij van de razernij door Pleun veroorzaakt geen begrip had.

'Wel! heb ik m'n level!' riep de vrouw: 't heele dorp kon verzinke eer jaij 't zou 'oore. Weet je 't van Pleun niet, dat ze drie duijzend, zoo maer glad weg uit de loteraij 'eeft 'etrokke?

'k Ben panvisch as ik 'r ies van 'ehoord 'eb;' klonk Arie's antwoord en hij kwam een stap naderbij.

'Jae mens, drie duijzend gulde! As 'k niet in de kattedezaesie en in de kerk 'eleerd had dat God rechtvaerdig is, dan zou 'en mens aest aen 't waijfele raeke. Waerum zaij en ikke niet....?

Een luid gelach van Arie brak vrouw Mogchel's rede af. 'Waerom lachie....? zeg waerom lachie?' riep ze toornig; maar Arie kon 't waarlijk niet helpen dat hij lachen moest en bracht er eindelijk uit:

'Wel mens, ik dacht aen de vrouw die nooit in de loteraij speulde maer die toch loofde dat ze 't oogste lot wel kraijsge zou, as God 't voor d'r bestemd had.'

Saar was opgestaan; 't stormde in haar binnenste. Ze had Aei wel een klap in 't gezicht willen geven, maar toch, ze hield zich in, en snibde eindelijk: 'As ik zóo dacht dan zou 'k wel dol in 't oofd weze. Maar wat me indert 't is dat anderen alles, en waij niemendal kraijsge, en wáerom kraijsge waij geen beneur, zeg? omdat jaij altaijd 'en femelaer bent, hoe menigmael eb ik niet in 't lot wille waege maer, dag saem! jaouw ooren staen d'r niet naer.'

Zeker voelde Arie dat zijn gelach de vrouw al te zeer moest verbitteren; spoedig had hij zich daarom hersteld, en beweerde op verstandige en bedaarde wijze, dat tevredenheid beter dan het hoogste lot uit de loterij, en gezondheid de mooiste premie was. Met eenvoudige welsprekendheid vermaande hij zijn Saartje om toch niet altijd het vele goede voorbij te zien, dat hun door God was geschonken. 'Kaijk 'raeis dien lekkeren mokkel,' besloot hij op den kleine wijzende: 'van z'n eerste laewaeij af tot nou toe, nog zelfs geen draei van de tanden. Klazientje, Marg en Layda, zaijne ze niet maelden as kaebels; ikke en jaij ezond as de beste; ons daegelaijks brood, zeg Saer, zeg, is 't niet voldoende? Wees rezonnaebel en denk: wat kan 't maijn maele of Pleun en Taijs d'r boven op zaijn; zou jaij voor drie duizend gulde heur blinde schaep van 'en Lammert willen overneme? Kom, geef me 'en golfslag;' en hij pakte zijn Saar, en klapte haar een zoen op den mond. En zij - ze zei: 'Phu!' en 'je zaenikt ook eeuwig;' en liep met den kieine naar binnen, en bromde tegen 't meisje, dat druk zat te stoppen, 'dat ze 'en slof van 'en rogstaert was, te dom om alleen te loopen, daer ze Aeitje in 't pak deê as 'en dwaes, as - 'en aëring in 't vat.

[p. 23]

Al verscheidene malen was vrouw Mogchel na den beschreven avond met visch naar de stad geweest. Ze had goede prijzen gemaakt, en telkens wanneer ze het huis was voorbijgegaan waar groote papieren met 'aijselajike sommen' erop, te kijk hingen, hadden de centen haar in den zak gebrand.

'Geen duijt heb ik ervoor over,' had Arie gezegd: 'meesttaijds goed geld naer kwaed geld smaijte!'

'Laerie!' dacht Saar: 'aij, schimpt op 'en aering vóor ie in 't zout is;' en telkens stond ze in 't voorbijgaan naar die cijfers te kijken, naar die 'aijselajike sommen', en terwijl ze dan met de eene hand de manden vasthield, telde zij met de andere in haar zak - en telde - en telde - of 't er op over kon schiete.

Maar neen, ze had toch den moed niet. 't Geld dat ze beurde kon ook zelfs het kleinste deel van een lot niet bestrijden, en toch - toch - jae! ze zou 't eens waege. - Hoe? -

'Goeje morgen!' zei het duiveltje van ongehoorzaamheid dat een muts van ontevreden wrevel droeg. 'Weet je dát niet? Heb je thuis geen steenen varken of 'en doosje of achterafje?'

'Jaewel, 'en blikken bossie.'

'Nu dan, alle dagen als je de visch kwijt bent 'en stuiver opzij, daar kraait geen haan naar; kan 't er af, neem er twee, langzamerhand zal er een potje komen dat je vrij geld kunt noemen, waar geen levende ziel scha bij heeft. Zieje, als dan 't sommetje rond is - 't liefst voor een tiende lot - dan ga je naar 't huis met de groote papieren waar die cijfers opstaan; je neemt het nummer wat je 't eerst zult droomen - want droomen zel je er een, daar ben ik zeker van, maar niet hardop hoor! - Je bergt dan

het briefje dat er geen punt van te zien komt; je wacht, je wacht geduldig en je trekt tienduizend; dat zijn zeven duizend gulden meer nog dan Pleun heeft getrokken; wat zal ze kijken! Goeje morgen!

'Dank ie, goeje morgen. Jae zóo zal 't gaen; en wat zel ze kaijke! en wat zal Aei 'en gezicht zette...! Of ie dan ook zegge zel, dat 't goed geld naer kwaed geld smaijtte is....?'

Zoo dacht Saar terwijl ze naar huis terugkeerde, en er kwam een plooi van blijdschap haar gelaat versieren, ja, versieren, want o het stond Saar zoo goed als ze eens vroolijk keek, maar ze deed het zelden, 't was jammer! Nu echter, had ik haar zwart willen aanzien, heel zwart, omdat ze zoo vroolijk zag.

Dagen, weken, ja, maanden verliepen er, eer de inhoud van het blikken busje toereikende was om er de vurig begeerde loterijkans voor te koopen. In 't einde had ze het sommetje bijéén; 't was een heele pluk: 'de maeisies adden er best ieder 'en nieuw jakkie voor 'ehad.... Wacht maer.... wacht maer.... tien duizend! Al kwam er maer vaijf, maer drie, maer één duijzend van, ze konden dan paremat, moeselien of nog beter spul in plaes van bloot katoen kraijge!'

[p. 24]

en terwijl vrouw Mogchel met het oneerlijk vergaarde geld stadwaarts ging, fladderden haar, als zoo dikwerf reeds, honderden begeerlijkheden voor de oogen, altemaal mooie vogeltjes..... kolibrietjes:

Visch, daar kreeg ze het land aan.

En - op hetzelfde oogenblik dat daarginds een bloedrood jongjuffertje haastig een banket-bakkerswinkel binnenstapte; en nog verder, een vreeselijk bleek jong-heertje met schichtigen blik uit een sigarenwinkel naar buiten trad, liep Saartje Mogchel tot aan het huis waar de groote cijfers voor de glazen stonden. Ze ging..... er voorbij, want 'Jaep uyt Schevelinge met de 'ondekar, ree heur krek langs. 'et laijf.' Maar, toen Jaap weg was, keerde ze terug. - Een oog sloeg ze links, en Saartje Mogchel was in haar lokwinkel verdwenen.

Ze nam er een tiende lot, en kreeg inplaats van haar geld: een strookje papier.

'Saer doet asof 't van bove niet pluijs is,' had Arie al menigmalen gedacht. 'Zou wonderzout of bitterkruid ook noodig zaijn? Al traeger in 't werk; wonderbaer slecht van memeur, en gezegden, asof ze waent dat de keuningin nog op 'en goeijen dag met 'r ruijlen zel.'

Maar, wat de echtvriend ook vroeg en hoe hij 't aanlei, de rechte oorzaak van Saartje's wonderlijkheid kwam hij niet te weten, want, Saartje zweeg, zweeg van haar daad als een mof, en zei slechts, dat Aei met elken dag 'en grootere zaenik wier, en dat ze 'oopte dat kleine Aei nooit naer z'n vaeder zou aerden. De kleine Aei moest 'en heel ander man worden! Dat er nooit - de hemel bewaere! - zoo'n arme visscher van groeije zou. Zoo'n 'eertjie in 'en ellewinkel, kaijk dat was wat aers! Dat de kleine Aei daer 'en goeje swiet zou slaen, kon ze nou al zien, zoo graecelajjk kon ie traeraerietjes maeke, heel aêrs as andere schaepies. - Echie! Gossiemaïne!! as ie 'raeissies naer 'en mileteere school kon; voor 'en praijssie omdat zelluij 't waere. De kleine Aei officier op 'en paerd! Wat zo uwe ze kaijke! Wat aêrs as 'en visser! Zajj baij d'r zeun in stad op mooie kaemers! Aei kon dan visschen zoo veul as ie wou.'

Voor de wonderlijkheid van vrouw Mogchel zou geen wonderzout of bitterkruid baten. Saar was ontevreden, wilde gaarne hooger vliegen dan ze kon, en begreep dat geld in de weegschaal, het zuivere wicht tegenover geluk was.

Op zekeren avond - 't was reeds herfst geworden - zaten de echtelieden Mogchel met hun kroost bijeen. Klazientje, Marg en Layda waren inderdaad aardige meisjes; de eerste, negen jaren oud, hielp klein Aeitje. 't Jongske schreeuwde uit al zijn macht en ofschoon Klazientje geenszins door onhandigheid de oorzaak van zijn

[p. 25]

jammer was, zoo kreeg ze van moeder Sara toch de volle laag! Zeker! ze had Aeitje geprikt; zeker! Er knelde hem wat; ze had 'm 'estoote! Ezelachtigheid, anders nies! En vrouw Mogchel greep het schreeuwende ventje van Klazientje's knieën; maar 't kind schreeuwde voort; en, of ze suste, en: 'rae dae dae, dom deine, zong, 't hielp niet, zelfs geen slokkie: - 'Zieje wel spieringkuijt! je hebt 'm boos 'estoken. Sust nou m'n lieffie: sust m'n jochgie; rae, dae dae, dom deine. - Jaij, Klazien, naer je bed toe!!'

't Stormt weer;' dacht Arie en ofschoon hij pas uit zee was gekomen, waar 't ook oremus geweest was, stak ie de pijp aan en ging de deur uit. Nog liever de wind erbuiten dan de wind daarbinnen.

'G'n aevend Aei; is Saer thuis?' sprak een vrouw die het duinpad kwam opstuiven en den visscher bijna tegen 't lijf liep.

'Eisae! Kae, je zet 'r vaert achter;' sprak Arie: 'Is 'r onraed?'

'Onraed! Gossiemaïne! nee!' hernam de vrouw naar den adem hijgende: 'Je weet 'r niet van, è? Zeg, is Saer binnen?'

'Je bent 'en raere,' zei Arie verwonderd: 'Z'is binnen, jae, maer 't rookt 'oorie; ze roert 'r vinnen.'

't Raekt niet!' riep Ka, en met een wip was ze Mogchel voorbij en stond ze weinige seconden later binnen de woning, vlak voor Saartje die 't jongske eindelijk tot bedaren gebracht en in zijn kribje gelegd had.

'Mens! Mens! je bent er;' riep de opgewonden Ka.

'É? watte? watte?' was Saartje's verblufte uitval, terwijl ze van kleur verschoot.

'Watte? mens! wel dat je', - Ka slokte van al te groote gejaagdheid - 'dat je d'r óp bent; dat je baij ziel en baij waerheid glad d'r uijt bent; dat je....'

'Maer.... zeg..... dan....' stotterde Saar.

'Baij m'n ziel en zaeligaeid: de 'onderd-duijzend! de 'onderd-duijzend op je nommer, mens! Is 't niet je nommer: vaijf honderd vaijf en negentig?.... Zeg, is 't niet...?'

't Was de arme visschersvrouw in den aanvang onmogelijk te antwoorden: haar tanden stonden stijf op elkaar gedrukt; ze bibberde in de beenen; maar eindelijk - eindelijk kwam ze tot zich zelve terug en thans met een kleur van scharlaken, stamelde zij: 'Vaijf... 'onderd.... vaijf en.... negentig;.... jae! Kae, da's 't maijne!'

Inderdaad was het alsof de visschersvrouw krankzinnig van blijdschap zou worden; eenige malen vloog ze Ka met onstuimigheid om den hals, maar ook, schier in hetzelfde oogenblik gromde zij van pure blijdschap op haar drietal meisjes, en zei, dat ze gaepten as schelvisch op strand; andere kinderen zouden van blijdschap opspringen: 'maer jelluij, je rniijkt aen gebakke tong maer houdt je mond dicht.'

De mannen zijn niet nieuwsgierig: Arie's pijpje was uitgegaan en

[p. 26]

slechts om op te steken trad hij zijn woning weer binnen, maar vroeg toch terstond: 'Wat zaei je?'

De goede visscher keek of ie 'en walvisch in 't net had gevangen toen de vrouwen hem het buitengewone nieuws hadden medegedeeld. Op een hooger trap zou Arie voorzeker moeten gestaan hebben, indien hij bij zulk een uitkomst, de laakbare handelwijze zijner vrouw had afgekeurd en alzoo zich zelve ware gelijk gebleven.

'Is 't waerhaeid! Is 't waerhaeid!' riep hij gedurig, en Saar gromde van vreugde: 'Zieje nou wel! Zieje nou wel, daer stae je met je tevredenaeid, en gezondaeid, en schraelaeid om geen kans te wille waege! Nou is het goed, jae! Nou kraijgt Saer de kroon op 'r hoofd, jae! Onderd-duijzend! laet zien da's tien duijzend! Kae, je zel er onderd van mee hebben, 'oorie! Waer is m'n mantel, m'n oed....? Klaessie, maek aen! Gelaijk weg nae stad.... Kaijk, Kaijk, 'ier is 'et brieffie!'

Vrouw Mogchel beefde nog altijd van opgewondenheid en liep nu hier en dan daar zonder zelve recht te weten wat ze wilde of wat ze deed. Slechts met de gulden tijding voor oogen, had ze niet bemerkt dat de kleine Arie alweder was wakker geworden en dat Margje - naar 't kribje gestapt - er zingende gesust had:

'Slaep lieffie, de zon is in zee,

Sluijt jaij jow klaein oogchies maer dicht,

Dan zoek ik je morgen mooi schilpies aen strand,

Want morgen dan is het weer licht.'

Moeder Saartje had zelfs het lieve Margje niet hooren zingen, doch, gereed om met Ka de woning te verlaten, teneinde zoo mogelijk terstond op vertoon van haar aandeel, die 'vreeselajke' som te ontvangen, klonk haar eensklaps een luide kreet in de ooren, en hoorde zij Margje die zoo bleek als een doode geworden was - roepen: 'Kaijk, kaijk Aeitje! wat ie aekelig raer is!'

Gij hebt het reeds gehoord dat Saartje - zoowel als haar echtvriend - zielsveel van het jongske hield; herinner u hare illusiën met hem indien de fortuin haar begunstigde. IJlins snelde zij dus op het kribje toe, en zag er - den lieven kleine in een hevige stuip.

Indien gij de ontsteltenis der moeder hadt gezien, voorzeker 't zou u innig geroerd hebben, en waarlijk, het jongske lag er ook droevig genoeg. Hij zag eruit alsof hij met den dood lag te strijden. 't Klamme zweet parelde hem op het aangezichtje, en vrouw Mogchel op het onverwachtst van blijdschap tot wanhoop gevoerd, kreet haar man toe, dat hij toch ijlen zou.... voort.... voort naar den dokter eer het te laat was. En de vader die eerst als wezenloos op het jongske gestaard had - want

nooit had hij zoo iets gezien - riep: 'Wasch 'm met waeter!' liep ter deure uit; en Saartje, ze steunde: 'O God, mijn Aeitje! mijn zoete Aeitje!'

[p. 27]

Een droevige nacht volgde er op dien avond. Arie had den dokter gehaald en de dokter had middelen voorgeschreven, en gezegd hoe men in dit of dat geval te handelen had; maar, tot een verklaring aangaande den toestand van den kleinen jongen was hij niet gekomen.

'Is 'r kwaed baij?' had Saartje gesteend.

'Zou ie 't aelen?' had Arie gezucht.... Maar de geneesheer had slechts de schouders opgehaald. Och Heere, de schouders opgehaald! Toch het verstandigste. Zoomin als Arie of Saartje wist hij of het jongske 't nog halen zou.

Een akelig droevige nacht is er gevolgd.

Vaders, het leven van uw leven te zien lijden. Moeders, het kind dat ge onder 't harte hebt gedragen en gezoogd hebt, te zien worstelen met den dood, dat is verschrikkelijk, vernietigend nietwaar? O! dan geen hulp te kunnen aanbrengen; met slappe handen en met kloppende harten daar te staan zonder bijna iets te kunnen doen om het leven de overwinning te doen behalen. Zoo'n teeder wormpje! Zelfs uw klachten hoort en begrijpt het niet. Of ge al zucht en klaagt en 't wichtje bij zijn naam noemt, ge vindt er geen baat bij en hebt er geen voldoening van, want uw kindje ligt daar even treurig, en 't is aan die lieve oogjes te zien dat ze u niet herkennen. - Niets kunt ge doen.... Niets? Kunt ge niet bidden ook...? 't Zal immers niet helpen....! Maar toch, tóch: gij bidt.

En ook de zwaar beangste echtgenooten knielden neer, en ze baden.... En, toen ze waren opgestaan, toen.... toen baden ze nog voort; iedere gedachte werd een gebed; en hoe nader de geest der vrouwe vooral, nabij den Almachtige was, hoe stiller het ook in haar binnenste werd, en al kon ze ook dat reinste gebed niet uitspreken: Uw wil geschiede! ze deed wat ze kon, en bood voor de begeerde redding een deel.... neen..... haar gansche winste. Was het dom, erg bekrompen? Och ze was niet wijzer: ze zou het lot in den kerkbuil werpen: 'God elp m'n Aeitje! O! God bewaer m'n jongske!'

Den volgenden morgen reeds vroegtijdig trad de geneesheer weer de visscherswoning binnen. Vier malen had Aeitje een hevige stuip gehad, en nu, nu lag hij en sliep, maar kreunde nog bij wijlen. De ouders waren niet uit de kleeren geweest. Vrouw Mogchel's oogen stonden rood en gezwollen. Ze had ook akelig veel gehuild.

Hoe zou het nu gaan....? De dokter wist het nog niet, de tijd moest het leeren.

En de tijd, ja, hij heeft het geleerd. De innigste wensch der echtelieden mocht vervuld worden; de kleine jongen bleef hun gespaard.

Wát Aeitje inderdaad gescheeld had....? De dokter zei het niet, en wij, wij weten het niet; genoeg is het dat hij herstelde.

En moeder Mogchel wierp volgens haar gelofte, het lot waarop ze de tien duizend gulden ontvangen kon in den kerkbuil!

[p. 28]

Maar ach! de armen harer woonplaats zijn er geen halven cent rijker door geworden, geen kruimel brood heeft die gelofte hun meer verschaft. Bezweek zij voor de verzoeking? Neen dát niet, maar -

Vergissen is menscheijk. Ka Saartje's vriendin, de eenige die wist dat ze in 't lot 'spikkeleerde', kon beter tong van schelvisch, dan 'en vijf van 'en drie onderscheiden. Dat Saar een tiende van No. vijf-honderd-vijf-en-negentig had, dat wist ze best, maar - dat er op 't groote papier 'twelk ze in stad zag hangen, bij de honderdduizend, het No. drie-honderd-drie-en-negentig had gestaan, daar kon ze zich later maar geen begrip van vormen, 't waren krek 'vaijven' 'eweest. 'Ik zeg dat 't valsch gaet;' zei Kaa. - Weg was de honderd die ze zou mee krijgen.

Klein Arietje is nu weer een Arie van melk en bloed. En moeder Mogchel.... ja tot een voorbeeld van tevredenheid kan ze ook later niet gesteld worden, doch het gebeurde in dien nacht werkte toch zóo sterk op haar gemoed dat elke wrevel of ontevredenheid gemakkelijker wordt onderdrukt door de gedachte aan de les toen ontvangen, en de scheeve muts zet Arie dadelijk recht met de woorden: 'Saar! Alles wèl: 't lot in den kerkbuil!'

Als Arie dat zegt dan lacht Saar; ze geeft hem 'en golfslag, en, als ze 't lieve ventje dan makkelt, en straks in slaap sust, dan zingt ze erbij:

'Slaep lieffie, de zon is in zee,

Sluijt jij jou klein oogchies maer dicht,

Je vaeder die brengt er moor vissies weer mee,

En Moeder die zorgt voor der wicht.'